

Negalią turintiems žmonėms lengviau įsidarbinti įmonėje, kurioje didžiąją dalį darbuotojų sudaro neįgalieji - tiek dėl jiems pritaikytos aplinkos, tiek dėl jau susiformavusios palankios įmonės kultūros. Ir nors didžioji dauguma Lietuvos gyventojų šiuo metu jaučia nerimą dėl Rusijos karo Ukrainoje, neįgaliesiems ramybės neprideda ir kiti faktoriai, tarp kurių - galimybė toliau dirbti, šalyje įgyvendinus Užimtumo įstatymo reformą.

Riešutų, džiovintų vaisių ir daržovių, sėklų, prieskonių, konditerijos priedų bei kitų užkandžių gamintojai „Alvas“ įmonių grupei priklausančios „Pajuvos“ kolektyvą šiuo metu sudaro virš 70 proc. negalią turinčių darbuotojų, iš jų 40 proc. turi vidutinę negalią.

„Darbuotojai su negalia pas mus dirba pakuotojais, fasuotojais ir įrenginių operatoriais, taip pat apskaitininkais ir kompiuterio operatoriais. Kiekvienu atveju darbo funkcijas deriname su darbuotojo turima negalia. Pavyzdžiui, jei darbuotojas negali ilgai sėdėti, pasiūlome jam darbą su įrengimu, kad dalį užduočių galėtų atlikti stovėdamas. Kitus sutrikimus turintys darbuotojai dažniausiai renkasi darbą sandėlyje, kur jiems ramesnė aplinka“, - pasakoja įmonių grupės personalo vadovas Vytautas Kuzmickas.

Pasak jo, dėl gamybinės įmonės pobūdžio specialių sprendimų, norint pritaikyti darbo aplinką darbuotojams su negalia, neprireikė. Maisto gamybai taikomi švaros, temperatūrinių režimų reikalavimai atitinka ir neįgaliesiems reikalingas darbo sąlygas.

Darbuotojų kaita įmonėje nedidelė, ją labiau sąlygoja dirbančių žmonių su negalia sveikatos rūpesčiai.

„Kai pirmaisiais pandemijos metais kiti verslai mažino darbuotojų skaičių, „Pajuva“ išsilaikė be atleidimų, nors susidūrėme su išbalansuotu darbuotojų darbo režimu dėl sirgimo COVID-19 infekcija. Būtent nuo darbuotojų sveikatos priklauso, kiek jie gali ir nori dirbti - didžioji dauguma nusprendžia išeiti iš darbo dėl turimos negalios suprastėjusios sveikatos. Neretai pasitaiko atveju, kad pasitaisius sveikatai, buvę darbuotojai sugrįžta dirbti - mielai juos priimame, nes jiems yra lengvesnė adaptacija, nebereikia iš naujo viską rodyti ir pasakoti“, - sako V. Kuzmickas.

Planuojami pokyčiai kelia nerimą

KOG rinkodaros ir komunikacijos instituto vasario pabaigoje-kovo pradžioje atliktos apklausos duomenimis, beveik 8 iš 10 šalies gyventojų jaučia stiprų nerimą dėl karo Ukrainoje. Karo baimė nesvetima ir neįgaliesiems.

„Įmonėje, kaip ir visoje šalyje, nuotaikos yra niūrios ir nerimastingos, bet panikos tikrai nėra. Šiuo metu darbuotojus raminame nuolatiniais pranešimais, kad jų atleidimai nėra planuojami, kad atlyginimai bus mokami laiku, o susiklosčius palankiai prekybai, kaip visada, numatomos ir premijos“, - tikina personalo vadovas.

Daugiau nerimo darbuotojams su negalia kelia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos planuojama Užimtumo reforma - jau parengtas projektas naikinti Socialinių įmonių įstatymą, neįgaliųjų rėmimo priemones perkelti į Užimtumo įstatymą. Pasak reformos

sumanytojų, tai palengvins žmonių su negalia įdarbinimo galimybes, nors darbdavių nuomone efektas gali būti priešingas.

Šiuo metu socialinės įmonės statusą turinti „Pajuva“ aktyviai seka reformos prognozes – planuojami pokyčiai turės įtakos personalo atrankai.

„Dabar kaip socialinė įmonė galime pasiūlyti nekvalifikuotą darbą žmonėms su negalia, nevertindami jų turimos kvalifikacijos. Panaikinus socialinės įmonės statusą, būtume priversti daugiau dėmesio skirti darbuotojų kvalifikacijai, nes mažėjant gaunami paramai darbuotojų efektyvumas taptų svarbesniu kriterijumi“, – sako V. Kuzmickas.

Užimtumo reforma numato keisti dabartinį dirbančių neįgalųjų paramos modelį: vidutinę negalią turintiems darbuotojams planuojama taikyti terminuotą rėmimą 24 mėn., vietoj buvusio neterminuoto rėmimo; lengvą negalią turintiems – terminuotą rėmimą 6 mėn., panaikinant šiuo metu galiojančią išimtį psichikos ir elgesio sutrikimus turintiems darbuotojams, t. y., šiems asmenims nebepriklausytų neterminuotas rėmimas.

Pasak V. Kuzmicko, įgyvendinus Užimtumo reformą tokiu mastu, kaip planuojama, įmonė svarstytų nebepriimti į darbą darbuotojų su mentaliniais sutrikimais. Vis dėlto pašnekovas tikisi, kad bus įgyvendinti ne visi reformos planuojami pokyčiai.

„Darbuotojams su negalia yra svarbus emocinis saugumas ir darbdavio palaikymas, tai užtikriname nuolatiniu bendravimu, pažadų laikymusi, tolerantiška aplinka bei skiriamu dėmesiu jų sveikatai ir savijautai. Norisi tikėti, kad planuojama reforma neapsunkins esamos situacijos ir toliau galėsime dirbti su puikiais žmonėmis, nepaisant kokią negalią jie turi“, – teigia personalo vadovas.

